

Anmälan om svar på remiss av Förslag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd (HSLF-FS 2025:XX) om socialnämndens ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge

Remiss från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan av svar på remiss godkänns.

Föredragande borgarrådet Alexander Ojanne

Sammanfattning av ärendet

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd (MFoF) föreslår att de allmänna råden i frågor om vårdnad, boende och umgänge revideras, med anledning av att de allmänna råden som finns idag inte reviderats sedan 2012. Förslaget till revidering har sin grund i att det är flera lagändringar inom området som tillkommit sedan 2012. De som direkt berörs av förslaget om revidering av de allmänna råden är handläggare och beslutsfattare som arbetar inom dessa frågor.

Förslaget från Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd är att de reviderade allmänna råden ska träda i kraft den 1 november 2025.

Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har skickat remissen till bland annat Stockholms stad för yttrande. På grund av kort remisstid har staden svarat med socialnämndens remissvar och stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till revideringen av nuvarande allmänna råd om socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge med hänsyn till flera lagändringar inom verksamhetsområdet.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Anmälan av svar på remiss godkänns.

Stockholm den 2 oktober 2024

Alexander Ojanne

Bilaga

Remiss – Förslag till Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds allmänna råd (HSLF-FS 2025:XX) om socialnämndens ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge, dnr KS 2024/809-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Ärendet

Med anledning av att de allmänna råden är oförändrade sedan 2012 och att det har kommit nya bestämmelser inom området fanns det anledning att se över de nu gällande allmänna råden. De idag allmänna råden innehåller rekommendationer till stöd för socialnämndens handläggning av vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge enligt FB och SoL. MFoF:s intentioner med revideringen är att de allmänna råden ska vara aktuella, ändamålsenliga och utifrån ny lagstiftning samt bidra till att stärka barnrättsperspektivet. MFoF:s allmänna råd riktar sig i första hand till kommunernas socialnämnder. De som direkt berörs av förslaget är de handläggare och beslutsfattare som arbetar med de frågor om vårdnad, boende och umgänge som omfattas av de allmänna råden. MFoF föreslår att de föreslagna allmänna råden ska träda i kraft den 1 november 2025.

Det stärkta barnrättsperspektivet konkretiseras i förslaget bland annat genom förtydliganden av barnets rätt till information och delaktighet vid socialnämndens handläggning av frågor om vårdnad, boende och umgänge. Ytterligare exempel på ett stärkt barnrättsperspektiv är att socialnämnderna i större utsträckning i förslaget jämfört med i nuvarande allmänna råd bör ställa frågor i syfte att upptäcka eventuell våldsutsatthet hos barn och föräldrar.

Förslaget innebär att de flesta av rekommendationerna i HSLF-FS 2017:51 förs över till de nya allmänna råden som ersätter Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds nuvarande allmänna råd om socialnämndens ansvar för vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge. De allmänna råden har även bearbetats språkligt för att bli lättare att läsa. Syftet med samtliga revideringar är att de ska förbättra stödet till socialnämnderna vid deras handläggning av frågor om vårdnad, boende och umgänge. MFoF planerar även att uppdatera handboken inom området.

Förslaget har utarbetats med utgångspunkt från nu gällande allmänna råd som gäller socialnämndens ansvar för vissa frågor om vårdnad, boende och umgänge. Ny lagstiftning samt föreskrifter, allmänna råd och handböcker på närliggande områden har varit vägledande i framtagningen av de nya allmänna råden. Inom ramen för revideringsarbetet har även synpunkter inhämtats från myndigheter och organisationer med anknytning till det familjerättsliga området. Dialog med yrkesverksamma på området har skett genom enkät och digitala träffar med en referensgrupp bestående av familjerättssoionomer från 16 kommuner.

Förslaget bedöms inte innebära några större merkostnader för kommunerna eftersom de endast i begränsad omfattning bidrar till förändrade rutiner hos socialnämnderna vid handläggning av frågor om vårdnad, boende och umgänge. Genom att inhämta synpunkter från myndigheter, kommuner och organisationer har MFoF fått en bild av vad som fungerar bra och vilka förändringar som behöver komma till stånd. Genom att enbart revidera de allmänna råden i den utsträckning det är nödvändigt utifrån syftet med revideringen och problembeskrivningen har revideringen inte blivit mer omfattande än nödvändigt, vilket säkerställer att förslaget inte medför mer

långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms nödvändigt för att uppnå dess syfte.

Remissammanställningen

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialnämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 22 augusti 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till revideringen av nuvarande allmänna råd om socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge med hänsyn till flera lagändringar inom verksamhetsområdet.

Stadsledningskontoret anser att det finns behov av ytterligare stöd till socialnämnder och domstolar för att förbättra kvaliteten på riskbedömningar i ärenden och mål om vårdnad, boende och umgänge. Förslaget omfattar allmänna råd om att uppgifter om riskfaktorer ska inhämtas i större utsträckning än i nuvarande allmänna råd, vilket är en förutsättning för att upptäcka våld och dessa uppgifter om riskfaktorer ska redovisas till domstolen. Stadsledningskontoret ser positivt på det förtydligande av socialnämndens ansvar som görs, bland annat genom att konkretisera barnets rätt till information och delaktighet i handläggningen av frågor om vårdnad, boende och umgänge, vilket förstärker barnrättsperspektivet.

Stadsledningskontoret noterar att konsekvensutredningen inte nämner något om utredningen "Framtidens socialtjänst" (SoU 2020:47) och den potentiella påverkan som förslagen från den utredningen kan ha på verksamhetsområdet inom vårdnad, boende och umgänge. Det hade det varit önskvärt med ett resonemang kring varför man inte valt att invänta den nya socialtjänstlagen.

Utredningen behandlar de kostnadsmissiga konsekvenserna för kommunerna i samband med förslaget om ändringarna i föreskrifterna gällande socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge. Enligt konsekvensutredningen bedöms det nya förslaget inte medföra några större merkostnader för kommunerna, då det främst handlar om förändrade rutiner vid socialnämndernas handläggning av dessa frågor. Stadsledningskontoret instämmer i myndighetens förslag och stödjer ett stärkt barnrättsperspektiv i handläggningen. Stadsledningskontoret efterlyser dock ett fördjupat resonemang kring att ett utökat ansvar för socialnämnden kan leda till en ökad arbetsbörda för socialnämnden. Detta är i sig en resursfråga och kan slutligen innebära en kostnadsökning.

Sammanfattningsvis tillstyrker stadsledningskontoret förslaget till ändring i föreskrifterna om socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöds remiss Förslag till allmänna råd (HSLF-FS 2025:xx) om socialnämndens ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2024 följande.

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 10 juli 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Socialförvaltningen ställer sig positiv till revideringen av nuvarande allmänna råd om socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge med hänsyn till flera lagändringar inom verksamhetsområdet.

Det finns behov av ytterligare stöd till socialnämnder och domstolar för att förbättra kvaliteten på riskbedömningar i ärenden och mål om vårdnad, boende och umgänge. Förslaget omfattar allmänna råd om att uppgifter om riskfaktorer ska inhämtas i större utsträckning än i nuvarande allmänna råd vilket är en förutsättning för att upptäcka våld. Dessa uppgifter om riskfaktorer ska redovisas till domstolen. Ett förtydligande av socialnämndens ansvar, bland annat genom att konkretisera barnets rätt till information och delaktighet i handläggningen av frågor om vårdnad, boende och umgänge, förstärker barnrättsperspektivet.

Förvaltningen noterar att konsekvensutredningen inte nämner något om utredningen "Framtidens socialtjänst" (SoU 2020:47) och den potentiella påverkan som förslagen från den utredningen kan ha på verksamhetsområdet inom vårdnad, boende och umgänge. Det hade det varit önskvärt med ett resonemang kring varför man inte valt att invänta den nya socialtjänstlagen.

Konsekvensutredningen behandlar de kostnadsrämsiga konsekvenserna för kommunerna i samband med förslaget om ändringarna i föreskrifterna gällande socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge. Enligt konsekvensutredningen bedöms det nya förslaget inte medföra några större merkostnader för kommunerna, då det främst handlar om förändrade rutiner vid socialnämndernas handläggning av dessa frågor. Förvaltningen instämmer i myndighetens förslag och stödjer ett starkt barnrättsperspektiv i handläggningen. Dock efterlyses ett fördjupat resonemang kring att ett utökat ansvar för socialnämnden kan leda till en ökad arbetsbörda för socialnämnden. Detta är i sig en resursfråga och kan slutligen innebära en kostnadsökning. Sammanfattningsvis tillstyrker förvaltningen förslaget till ändring i föreskrifterna om socialnämndernas ansvar för frågor om vårdnad, boende och umgänge.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.